

บทความที่ :
Article : 17

ความมั่นคงของมนุษย์ในกลุ่มผู้สูงอายุจังหวัดขอนแก่น

Human Security of the Elderly citizens in Khon Kaen Province.

สุกัญญา เอ็มอิมธรรม*, อิมรอน โส๊ะสัน** และกณิกนันต์
แสงมหาชัย***

Sukanya Aimimtham, Imron Soksas and Kaniknan
Saengmahachai

* รองศาสตราจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. นักวิจัย. [Associate Professor, Department of Public
Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University.
Researcher sukaim@kku.ac.th]

** อาจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. นักวิจัย. [Lecturer, Department of Public Administration, Faculty
of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University. Co – Researcher]

*** อาจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. นักวิจัย. [Lecturer, Department of Public Administration, Faculty
of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University. Co – Researcher]

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความมั่นคงของมนุษย์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นเปรียบเทียบกับระดับประเทศ และเพื่อเสนอแนวทางสร้างความมั่นคงของมนุษย์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น การวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มาใช้บริการสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่นในส่วนศูนย์บริการผู้พิการกลุ่มการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โรงพยาบาลศรีนครินทร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น และผู้สูงอายุทั่วไปที่อาศัยอยู่ในจังหวัดขอนแก่น เชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม จำนวน 200 คน ในเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ 7 คน สถิติที่ใช้ในเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความมั่นคงของมนุษย์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านกลับพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านสังคมและวัฒนธรรมประเพณีตามลำดับ โดยมีข้อเสนอให้สนับสนุนผู้สูงอายุให้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น ทั้งนี้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดเบี่ยงเลี้ยงสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น ค่าพาหนะสำหรับการเดินทางไปเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม หรือการจัดชมรมผู้สูงอายุอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี เพื่อให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น

คำสำคัญ: ความมั่นคงมนุษย์; ความมั่นคงมนุษย์ของผู้สูงอายุ; ตัวชี้วัดความมั่นคงมนุษย์; จังหวัดขอนแก่น

Abstract

The objective of this research was to study the stability of elderly citizens who use the services at the Bureau of Social Development and Human Security, based in Khon Kaen. This is quantitative research with the information being collected using a sample of 200 people who used the services of the center for disabled people at the Ministry of Social Development and Human Security and at Srinakarind Hospital, Khon Kaen University. The qualitative data was executed by interviewing 7 sample subjects. The analytical statistics cover frequency, percentage, and mean. The result of the survey indicated that the stability of the elderly citizens using the services of the center and Srinakarind Hospital, Khon Kaen University is, overall, high. However, when considering other aspects, the lowest means concern social and cultural studies, work and income, social support, individual stability, and family aspects respectively. Additional recommendations are to encourage these people to participate in social activities more by the government sector's support in forms of transpiration expense or per diem. One thing related organizations should concern is to arrange elderly club in associated with social preservation activities for more members' involvement

KeyWords: Human Security; Elderly Citizens' Human Security; Human Security Indicator; Khon Kaen Province

บทนำ

สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม สังคม ซึ่งล้วนแต่บ่งบอกถึงความมั่นคงของมนุษย์อย่างชัดเจน ทั้งเรื่อง ความยากจน ความไม่มั่นคงของการจ้างงาน ปัญหาเศรษฐกิจ หรือปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการดำรงชีวิต เช่น ภัยธรรมชาติ โรคระบาด สงคราม หรือการดำเนินนโยบายของรัฐบาลที่ไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ปัจจัยเหล่านี้ จำเป็นต้องนำมาทำให้บรรเทาลง และแทนที่ด้วยการให้ประชาชนดำรงชีวิตอย่างมี ศักดิ์ศรี หลายประเทศให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องของความมั่นคงของมนุษย์เป็น อย่างมาก ทั้งนี้เพื่อให้ประชากรปลอดภัยจากความหวาดกลัว (Freedom from Fear) และความขาดแคลน (Freedom from Want) จากการเผชิญหน้ากับความไม่มั่นคง รูปแบบใหม่ภายใต้โลกาภิวัตน์

การที่ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 20 ของประชากร ทั้งหมด วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2558 จึงได้มีการจัดตั้งกรมกิจการผู้สูงอายุขึ้นตาม พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2558 ซึ่งมีการกิก เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการคุ้มครองพิทักษ์ สิทธิผู้สูงอายุ โดยการเสนอนโยบาย การพัฒนางานวิชาการด้านมาตรการ กลไก องค์ ความรู้ และนวัตกรรมในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมและสนับสนุนในเชิงวิชาการและ การปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมายภายใต้บูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่ เกี่ยวข้อง โดยมีกลไกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชมรมผู้สูงอายุเป็นแกนหลัก ตลอดจนการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ที่มีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุ และศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุในกำกับเป็นศูนย์แห่งการ เรียนรู้และพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร (ศูนย์ต้นแบบ) เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและ เสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ

จังหวัดขอนแก่น มีข้อมูลประชากรผู้สูงอายุ ปี 2558 จำนวน 266,090 คน เมื่อพิจารณาข้อมูลสัดส่วนในรายอำเภอที่เป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ 5 อำเภอ ยังติด 1 ใน 5 จังหวัดที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดอีกด้วย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) นับเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องจะต้องบริหารจัดการ พัฒนาสวัสดิการ คุณภาพชีวิต ความปลอดภัยต่างๆให้ผู้สูงอายุจากระดับจังหวัดไปสู่ระดับประเทศ

ด้วยเหตุผลข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจเรื่องความมั่นคงมนุษย์ของผู้สูงอายุที่มารับบริการสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์จังหวัดขอนแก่น โรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และผู้สูงอายุทั่วไปว่าเมื่อเปรียบเทียบกับระดับประเทศจะมีค่าเฉลี่ยความมั่นคงมนุษย์ในด้านต่างๆ มากน้อยเพียงใดในเรื่องที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัย รายได้ การมีงานทำหรือรายได้ การมีส่วนร่วมและความช่วยเหลือจากชุมชน สิทธิทางสังคมและการเมือง ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เป็นสารสนเทศสำหรับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์จังหวัดขอนแก่นนำไปวิเคราะห์ พิจารณา เพื่อหาแนวทางการบริหารและการพัฒนาความมั่นคงมนุษย์ของผู้สูงอายุเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาความมั่นคงมนุษย์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นว่าอยู่ในเกณฑ์ใด
2. เปรียบเทียบความมั่นคงมนุษย์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นกับความมั่นคงมนุษย์ระดับประเทศ
3. เสนอแนวทางการสร้างความมั่นคงมนุษย์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น

ขอบเขตการวิจัย

3.1 ด้านเนื้อหา ศึกษานิยามความมั่นคงของมนุษย์ ผู้สูงอายุ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุและแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงมนุษย์ของผู้สูงอายุ ความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่นและนำไปเปรียบเทียบกับระดับประเทศ

3.2 ด้านพื้นที่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์จังหวัดขอนแก่น โรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และผู้สูงอายุที่อาศัยในจังหวัดขอนแก่นโดยทั่วไป

3.3 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้สูงอายุที่มาใช้บริการสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์จังหวัดขอนแก่น โรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 200 คน ในเชิงปริมาณและผู้สูงอายุทั่วไปจำนวน 7 คน ในเชิงคุณภาพ รวม 207 คน

3.4 ด้านเวลา เก็บข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผล ระหว่าง มกราคม – ธันวาคม 2559

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบค่าเฉลี่ยเกณฑ์ความมั่นคงมนุษย์ของผู้สูงอายุที่มาใช้บริการสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์จังหวัดขอนแก่นและโรงพยาบาลศรีนครินทร์ในเชิงปริมาณ 200 คนและ ผู้สูงอายุทั่วไปในจังหวัดขอนแก่น 7 คน ในเชิงคุณภาพว่าความมั่นคงมนุษย์เป็นอย่างไร

นิยามความมั่นคงมนุษย์และแนวคิด

องค์การสหประชาชาติให้คำนิยามว่าเป็นการดำรงชีวิตโดยปลอดจากความกลัวและความขาดแคลนโดยมุ่งสร้างโอกาสให้ประชาชนมีความมั่นคงในการดำเนินชีวิต รัฐมีหน้าที่ปกป้องดูแลสนับสนุนให้ประชาชนดำรงความเป็นมนุษย์อย่างมีคุณภาพ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549) นิยามว่าประชาชนได้รับหลักประกันสิทธิความปลอดภัย การตอบสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและได้รับโอกาสที่เท่าเทียมในการพัฒนาตนเอง ด้านสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549) นิยามว่าอยู่ดีมีสุขและความมั่นคงในชีวิตคือ สุขภาพดีทั้งกายและใจ มีความรู้ มีงานทำ มีรายได้เพียงพอ ครอบครัวอบอุ่น อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีภายใต้การจัดการที่ดีของรัฐ

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ได้กำหนดความหมายของผู้สูงอายุว่าเป็นบุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย ส่วนองค์การสหประชาชาติ (United Nations 2550) นิยามว่า ผู้สูงอายุ (Older person) คือชายและหญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ขึ้นไป

องค์การอนามัยโลก (2553) อธิบายว่า เป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปี หรือมากกว่าเมื่อนับตามวัย หรือผู้ที่สังคมยอมรับว่าสูงอายุจากการกำหนดของสังคม หรือผู้ที่เกษียณอายุเมื่อนับตามสภาพเศรษฐกิจประเทศพัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะใช้เกณฑ์ 65 ปี

กาญจนา นาคสกุล (2558) ระบุว่าผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยถือว่าเป็นเกณฑ์การเกษียณของข้าราชการ

ตามที่นักวิชาการได้อธิบายไว้หลายท่าน คณะผู้วิจัยจึงนำมาสรุปว่า ‘ผู้สูงอายุ’ หมายถึง บุคคลอายุ 60 ปีขึ้นไปชายและหญิงที่มีชีวิตอยู่ในช่วงวัยสุดท้ายของชีวิต ส่วน “ความมั่นคงของมนุษย์” เป็นสภาพที่ประชาชนดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ปราศจากความหวาดกลัว ความขาดแคลน มีหลักประกันในการดำเนินชีวิตที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานและอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกล่าวถึงแนวคิดด้านความมั่นคงในชีวิตของมนุษย์ 5 ด้านคือ สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และในปี พ.ศ. 2548 คณะรัฐมนตรีได้รับรองมาตรฐานความมั่นคงของมนุษย์ในประเทศไทย 10 ด้านของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่นำมาศึกษา

ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ทฤษฎีการสูงอายุ

กระบวนการเปลี่ยนแปลงร่างกายมนุษย์ระยะแรกเกิดถึง 40 ปีจะเจริญงอกงาม (Growth) ระยะ 2 (40 ปีขึ้นไป) จะเสื่อมลง (Degenerative change) (ประนอม โอทกานนท์, 2537, ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2538: สมจิต หนูเจริญกุล, 2539 ใน ภาณุ อุดกลั่น, 2559)

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2549) ศึกษาวิจัยสัมมนาตลอดภัยของสังคมไทยว่ามีอาหารบริโภคเพียงพอไม่มีสารเคมี ได้รับการดูแลสุขภาพอย่างเหมาะสมหรือมีหลักประกันสุขภาพ มีที่อยู่อาศัยมั่นคง สังคมไร้ความรุนแรง ยาเสพติด มีคุณธรรม

อภิขญา จิวพัฒนกุล วราภคณา อติศรประเสริฐและศุภินญา ญาณสมบูรณ์ (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ พบว่ารายได้มาจากบุตรหลาน รายได้ต่อคนต่อเดือนเฉลี่ยต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท ไม่มีหนี้สิน แต่ผู้ที่ยังมีอยู่ พบว่ามีจำนวนเกิน 500,000 บาท ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานสำหรับผู้ที่ยังทำงานอยู่มีสถานะเป็นลูกจ้าง ด้านสุขภาพยังแข็งแรงแม้มีโรคประจำตัวด้านการออมพบว่า ส่วนใหญ่เป็นที่ดิน ส่วนกาถุณา ปัญญาธร (2555) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความมั่นคงในชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดอุดรธานีกลุ่มตัวอย่าง 400 ที่ให้ความหมายความมั่นคงว่า ครอบครัวยั่งยืน ประองตอง ดูแล

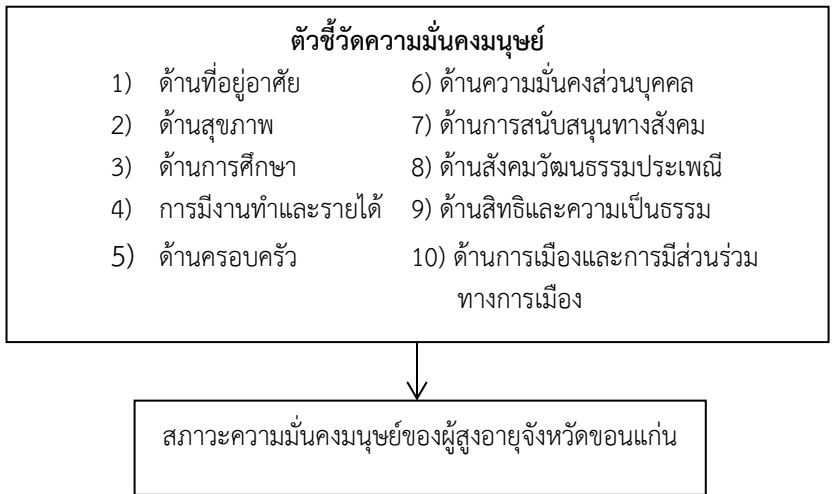
บุพการี อยู่พร้อมหน้า มีเงินใช้ ปลอดภัย มีสังคม ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม เพื่อนบ้านดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

คณะวิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและพัฒนาตัวชี้วัดของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 10 ด้าน (2548)

- 1) ที่อยู่อาศัย สถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย
- 2) สุขภาพอนามัย การบริโภคอาหารที่ถูกสุขอนามัย ออกกำลังกาย มีสุขภาพกาย-ใจ
- 3) การศึกษา ระดับการศึกษาสูงสุด
- 4) การมีงานทำและรายได้ การมีรายได้จากการทำงาน และทรัพย์สิน การมีเงินออม
- 5) ครอบครัว ครอบครัวรักใคร่ปรองดอง และ การมีภารกิจต่างๆในครอบครัวร่วมกัน
- 6) ความมั่นคงส่วนบุคคล ความรู้สึกปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่มีความกังวล
- 7) การสนับสนุนทางสังคม มีหลักประกันทางสังคม ประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ฌาปนกิจสงเคราะห์ ประกันชีวิต ฯลฯ
- 8) สังคมวัฒนธรรมประเพณี การมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางสังคมที่จัดขึ้น
- 9) สิทธิและความเป็นธรรม ไม่ถูกเอาเปรียบ
- 10) การเมืองและการมีส่วนร่วม คือ การใช้สิทธิ์เลือกตั้ง สิทธิในการพูด อ่าน เขียน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยด้านตัวชี้วัดความมั่นคงมนุษย์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) เพื่อให้มีรายละเอียดด้านความมั่นคงมนุษย์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นที่ชัดเจนมากขึ้น

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นปัจเจกบุคคล คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง เป็นผู้ที่ใช้ชีวิตในช่วงสูงวัยหรือมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดขอนแก่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาหรืออยู่อาศัยในจังหวัดขอนแก่น โดยเก็บ วิเคราะห์ข้อมูลและสรุประหว่างเดือนมกราคม – ธันวาคม พ.ศ. 2559

กลุ่มตัวอย่าง เชิงปริมาณ ใช้สูตรยามาเน่ 199.96 คน ปรับเป็น 200คน จากประชากรผู้สูงอายุทั้งหมดในจังหวัดขอนแก่น 266,090 คน ด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง อายุ 60 ปีขึ้นไปแบบบังเอิญจากผู้มารับบริการที่ศูนย์บริการผู้พิการและการกู้ยืมกองทุนผู้สูงอายุ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์จังหวัดขอนแก่น

โรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและผู้สูงอายุทั่วไป 7 คน ในเชิงคุณภาพ รวม 207 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ปลายปิด ในเชิงคุณภาพคือการสัมภาษณ์ (Interview) เนื้อหาในแบบแรกเป็นคำถามเกี่ยวกับความมั่นคงมนุษย์ตามตัวชี้วัด 10 ด้านว่าอยู่ในเกณฑ์ใด แบบที่สองสัมภาษณ์ในมิติเดียวกันในลักษณะที่ว่ามีความมั่นคงมนุษย์อย่างไร

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลระหว่าง มกราคม– ธันวาคม พ.ศ. 2559 เชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม 200 ชุดจด เมื่อได้รับกลับ จะตรวจสอบความถูกต้องและวิเคราะห์ตามลำดับ ส่วนในเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ 7 คน นำมาตรวจสอบความถูกต้องและวิเคราะห์เช่นกัน

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

ส่วนใหญ่เป็นหญิง ร้อยละ 52.00 (จำนวน 104 คน) มีอายุระหว่าง 60-80 ปีขึ้นไป ตั้งบ้านเรือนอยู่ทั้งในและนอกเขตเทศบาล

การบริหารความมั่นคงมนุษย์ของผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่น

ด้านที่อยู่อาศัย ภาพรวมค่าเฉลี่ยระดับมาก $\bar{X} = 4.32$ รายข้อพบว่าค่าสูงสุด คือเป็นบุตร ภรรยาสามี บิดา มารดาของผู้เป็นเจ้าของหรือเป็นบ้านที่ปลูกบนที่ดินของญาติพี่น้อง มีสถานการณ์ครอบครองที่อยู่อาศัยเป็นเจ้าของตามกฎหมายต่ำสุดคือเป็นนายจ้างหรือมีผู้ให้อาศัย ด้านสุขภาพอนามัย ภาพรวมค่าเฉลี่ยน้อย รายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือป่วยและต้องไปพบแพทย์ ต่ำสุดคือ การอยู่ภายใต้การคุ้มครองสุขภาพ ด้านการศึกษา ภาพรวมค่าเฉลี่ยมาก $\bar{X} 70$ ในรายข้อพบว่า สูงสุดคือ ป.4 หรือต่ำกว่า ต่ำสุดคือ ปริญญาโทขึ้นไป 0.054 ด้านการมีงานทำและรายได้ ภาพรวมมากที่สุด $\bar{X} = 3.25$ รายข้อพบว่าค่าสูงสุดคือ มีเงินออมน้อยกว่า 5,000 บาท ต่ำสุดคือมีเงินออม มากกว่า 50,000 บาท และออมได้อย่างสม่ำเสมอต่อเดือน ด้านครอบครัว ภาพรวมมากที่สุด รายข้อด้านรักใคร่ปรองดอง สูงสุด ต่ำสุด ไม่เห็นด้วย

อย่างยิ่ง 0.08 และการมีส่วนร่วมแบ่งเบาภารกิจรอบครัวสูงสุด คือ มีส่วนร่วมพอสมควรต่ำสุด คือ น้อย

ด้านความมั่นคงส่วนบุคคล ภาพรวมค่าเฉลี่ยระดับมาก $\bar{X} = 3.11$ รายข้อพบว่าหัวข้อความปลอดภัยในชีวิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รู้สึกปลอดภัย ต่ำสุด คือ ไม่ปลอดภัยอย่างยิ่งและในหัวข้อความปลอดภัยในทรัพย์สิน สูงสุด คือปลอดภัย ต่ำสุด คือปลอดภัยอย่างยิ่ง ด้านการสนับสนุนทางสังคม ภาพรวมในระดับมาก $\bar{X} = 2.61$ ในรายข้อหัวข้อหลักประกันทางสังคม ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ฌาปนกิจสงเคราะห์ ต่ำสุด คือ บำเหน็จบำนาญน้อยมาก และหัวข้อความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นได้หากเดือดร้อน สูงสุด คือ ญาติ ต่ำสุด คือ เพื่อน

ด้านสังคมวัฒนธรรมประเพณี ภาพรวมค่าเฉลี่ยน้อย $\bar{X} = 2.14$ รายข้อพบว่า สูงสุด คือ เข้าร่วมกิจกรรมบ่อยพอสมควร ต่ำสุด คือ แทบไม่ได้เข้าร่วมเลย ด้านสิทธิและความเป็นธรรม ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก $\bar{X} = 2.99$ รายข้อพบว่าสูงสุด คือ ไม่มีข้อพิพาทกับนิติบุคคล เอกชน ไม่มีข้อพิพาทกับรัฐหรือบุคคลากรรัฐที่ระดับมาก ด้านสุดท้ายคือการเมืองและการมีส่วนร่วม ภาพรวมค่าเฉลี่ยมากที่สุด $\bar{X} = 3.77$ รายข้อพบว่า สูงสุด คือ ความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด ต่ำสุด คือ ความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยมาก

จากการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกับค่าเฉลี่ยระดับประเทศโดยใช้ค่าสถิติ t-test พบว่าความมั่นคง 10 ด้านมีค่าSig (2tailed) 0.000 น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อนำแต่ละด้านมาเปรียบเทียบกับระดับประเทศพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้สูงอายุในจังหวัดขอนแก่นมีความมั่นคงไม่ต่างกับระดับประเทศ

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

โดยสัมภาษณ์ ชาย 5 และหญิง 2 ราย รวมผู้ให้ข้อมูล 7 ราย ดังนี้

รายที่ 1 ชาย ข้าราชการบำนาญ อายุ 64 สาขารัฐประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วันที่ 5 สิงหาคม 2559 เวลา 14.45 น.
ปัญหาผู้สูงอายุ จากประสบการณ์คิดว่า ผู้สูงวัยจะพบปัญหาหลัก ดังนี้

การเงิน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่รู้จักรางแผนการใช้เงิน การไม่รู้จักรางแผนการเงิน ทำให้พวกเขาต้องดิ้นรนในยามสูงวัย การวางแผนทั้งส่วนตัว และระบบช่วยเหลือดูแล แต่ตอนนี้ทั้งสองขาดหายไป

ครอบครัว เดิมครอบครัวสามารถพึ่งพากัน แต่ปัจจุบันครอบครัวอยู่แบบ Isolation สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป ลูกหลานอายุไม่ยั้งยืนเหมือนแต่ก่อน มีสภาพน่ากลัวมาก “พ่อแม่เฒ่าลูก” สภาพแวดล้อม อาหารการกินไม่ปลอดภัยอีกแล้ว จากความเป็นจริง จะเห็นว่า เราซื้อบ้าน ผ่อนรถ ตอนวัยเกษียณอายุกัน ครอบครัวต้องรับเลี้ยงดูหลาน ลูกๆไม่สนใจ ปฏิเสธการเลี้ยงดู ผู้สูงอายุบางคนต้องอาศัยวัด อาศัยบ้านพักคนชรา ความผูกพันในครอบครัวเริ่มมีปัญหา พ่อแม่ส่วนใหญ่ไม่ได้เลี้ยงลูกด้วยตัวเอง ระบบเลี้ยงดูทำให้ลูกหลานไม่สนิทกับปู่ย่า ตายายอีกต่อไป ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างรุ่น ปู่ย่า ตายาย รุ่นพ่อรุ่นแม่ และรุ่นหลาน เช่น ระบบกงสีในครอบครัวมักธุรกิจเริ่มเปราะบาง

ระบบการดูแล องค์กรต้องมีระบบการดูแล มีระบบพิจารณาผู้สูงอายุ ในอดีตมีโครงการสนับสนุนผู้สูงอายุ “คลังสมอง” มีสโมสรอาจารย์เป็นที่รวมตัว ตอนนี้ไม่มีแล้ว มหาวิทยาลัยขอนแก่นไม่มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ โครงการ “คลังสมองผู้สูงอายุ” หมายถึงที่ชุมนุมผู้สูงอายุเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ต้องได้รับการพิจารณาสถาบันการศึกษาควรเข้ามาดูแล“เป็นตัวเชื่อม” ตอนนี้ขาดแผนยุทธศาสตร์ในการดูแลผู้สูงอายุ ที่ประกอบด้วย Local & National มีสถาบันการศึกษาเป็นตัวกลางสร้างระบบขึ้นมา สภาพเศรษฐกิจในขณะนี้ ไม่เอื้อให้มีเงินออม ระบบสวัสดิการผู้สูงอายุไม่ดี ตัวอย่างที่น่าสนใจ เช่น นิวซีแลนด์ มีระบบสนับสนุนอาหารของชุมชน มีห้องเย็นให้เก็บอาหาร มีเงินกองกลางชุมชนสนับสนุน มีสวัสดิการชุมชนเข้มแข็ง ขณะนี้สังคมกำลังประสบกับความเป็นเมืองปะทะความเป็นชนบท (Urbanization vs Localization) คนรุ่นใหม่และสังคมทั่วไปให้การยอมรับนับถือผู้สูงอายุน้อยลง

สถานการณ์สุขภาพของผู้สูงอายุ การดูแลผ่านระบบการบริการยังดีอยู่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ยังทำหน้าที่ได้ดี ปัญหาคือ คนไม่สนใจดูแลสุขภาพของตนเอง เช่น การบริโภค การเตรียมพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ การป้องกันดูแลสุขภาพประจำปี ถ้าไม่คิดเรื่องนี้ จะส่งผลให้เป็นภาระในอนาคต และต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในการดูแลสุขภาพต่อไป

ความมั่นคงของครอบครัว (Family security) ผู้สูงอายุทุกคนต้องการความสุขทางใจ ไม่ถูกทอดทิ้ง มีความอบอุ่น แต่ปัจจุบัน เริ่มไม่มั่นใจต่อสิ่งนี้ **ผู้สูงอายุไม่มั่นใจว่าลูกหลานจะเลี้ยงดูเราหรือไม่?**

อิทธิพลสื่อ (Media) สื่อเป็นตัวสร้างให้เกิดความไม่อบอุ่นในครอบครัว ครอบครัว ลูกหลาน พ่อแม่ได้รับอิทธิพลจากสื่อว่าต้องปฏิบัติอย่างไรจากการเสพสื่อ เช่น วัฒนธรรมการกินอาหารร่วมกัน ตอนนี้เกิดการปะทะกันระหว่าง socialization vs capitalization ร้านสะดวกซื้อได้ทำลายวิถีชีวิตครอบครัวไปสิ้นเชิง บางทีครอบครัวสลับมาอบอุ่นกว่าบ้านจัดสรรก็ได้

ความคาดหวัง (Expectation) ต้องยอมรับว่า ผู้สูงอายุมีความคาดหวังว่าเมื่อไหร่ลูกหลานจะกลับบ้าน กังวลใจ มีโรคซึมเศร้า เกิดจากการขาดคู่ชีวิต ซึ่งเมื่ออายุมากขึ้นจะไม่สามารถทำกิจกรรมแบบที่เคยทำด้วยกัน ทักษะทำให้เกิดสภาพเราจำเป็นต้องทอดทิ้งสังคม และ โดนทอดทิ้งจากสังคม ถือว่าเป็นปัจจัยภายนอกภายในสังคม ประเด็นนี้ต้องทำให้ผู้สูงอายุเข้าใจว่า **“พวกเขาต้องไม่ทอดทิ้งสังคม”** เพราะสังคมจะได้ประโยชน์จากผู้สูงอายุ เคยคิดว่าตัวเองไม่รู้จะไปทำอะไรถึง 10% out of life การตัดสินใจในการหาทางออกให้ชีวิตและการค้นพบตัวเองมีความสำคัญมาก ต้องอยู่กับตัวเองให้ได้ และหาความสุขให้เป็น **“ถ้าผู้สูงอายุเริ่มปฏิเสธกับรอบข้างน้อยลงเมื่อไหร่ แสดงว่าเริ่มทรุด”**

รายที่ 2 ชาย ข้าราชการบำนาญ 68 ปี ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วันที่ 16 สิงหาคม 2559 เวลา 09.00 น.มหาวิทยาลัยขอนแก่น

หลักในการดูแลผู้สูงอายุ มี 3 ข้อ

1. เริ่มจากตัวเองที่ได้เตรียมตัววางแผนชีวิตมานานแล้ว และแบ่งรายได้ออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนแรก	สำหรับครอบครัว
ส่วนที่สอง	เก็บไว้ยามภาวะฉุกเฉิน
ส่วนที่สาม	บริจาค
ส่วนที่สี่	เพื่ออนาคต (เก็บออม)

2. คิดเสมอว่าทำอะไรที่จะให้มีความสุขในบั้นปลายชีวิต ส่งเสียลูกๆ เรียนหนังสือ ครอบครัวต้องซื่อสัตย์ต่อกัน แบ่งหน้าที่กันทำงานในครอบครัว

3. ครอบครัวต้องเข้าใจกัน ไม่ลำบากร ต้องมีความมั่นคงในครอบครัว คือ มีความสุข ปราศจากหนี้สิน ไม่ติดยา และไม่เครียด

หลักการทำงานกับสังคม

ผู้สูงอายุต้องให้สังคม เช่น ตอบแทนบุญคุณต่อองค์กร (คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์) ส่วนตัวได้รับบริจาคเงินให้คณะฯ 300,000 บาท (สามแสนบาทถ้วน) เวลาทำวิจัยก็จะแบ่งส่วนให้คณะฯ มาตลอด มีความเชื่อเรื่องการตอบแทนแผ่นดิน ต้องทำประโยชน์ให้สังคม เช่น ขณะนี้ทำหน้าที่คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ต้องสร้างบารมี และสรุปบทเรียนในชีวิตให้ได้

บทบาทรัฐในการดูแลผู้สูงอายุ

ควรมองว่า ผู้สูงอายุจะพึ่งพาตนเองให้มากที่สุดได้อย่างไร ต้องรักษาตัวเอง โดยการสร้างสุขภาพที่ดี หากมองถึงรัฐ ต้องยอมรับว่า รัฐเองไม่มีความเข้าใจผู้สูงอายุ ดีพอ ถึงแม้ว่าจะมีการจัดสรรงบประมาณบางส่วน แต่ความต้องการของแต่ละคน ต่างกันมาก แทนที่จะให้เงินเป็นส่วนบุคคล (เบี้ยหัวแตก) รัฐควรมองไปที่การ ดำเนินการแบบชุมชน เช่น พิจารณาจัดทำโครงการในชุมชน รัฐควรจัดสรรเงินเดือน ผู้สูงอายุ 600 บาท/เดือน มารวมกันให้ชุมชนทำโครงการขึ้นมาโดยให้คิดค่าหัว รวมกันในชุมชน ตัวอย่างโครงการชุมชน เช่น ซื่ออุปกรณ์เครื่องออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับชุมชน นำวัฒนธรรมชุมชนมาขับเคลื่อนโครงการ และต้องไม่ลืม หน้าที่ขององค์กรภาคประชาชน NGOs พวกเขาสามารถรวบรวมเงินได้มากกว่า เบี้ยหัวแตกที่รัฐจ่ายให้ด้วยซ้ำ

การวางแผนชีวิต

มีประสบการณ์จากการศึกษาที่สหรัฐอเมริกา เรียนด้านผู้สูงอายุโดยเฉพาะ (Elderly major) สิ่งสำคัญคือการเป็นอาสาสมัคร Volunteer เช่น สอนหนังสือ ปัจจุบันรับผิดชอบหลักสูตรในโครงการ Master of Rural Development Management (MRDM) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตัวแบบการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทย

ประเด็นนี้สามารถมองได้สองตัวแบบ ดังนี้

1. ตัวแบบไทยๆ มีประเพณี วัฒนธรรมคอยควบคุม ดูแล เมื่ออายุมากขึ้น ลูกหลานช่วยกันดูแลเอาใจใส่

2. ตัวแบบสมัยใหม่ หมายถึง พวกเขาต้องช่วยตัวเอง มีเงินเก็บ มีบ้านอายุ ลูกๆ มาเยี่ยมเป็นครั้งคราว

ทั้งนี้ ทั้งสองตัวแบบข้างต้น เป็นเรื่องที่สังคมไทยต้องเลือกพิจารณาด้วย

ข้อเสนอแนะทางนโยบาย

รัฐต้องพิจารณาคำตอบแทนที่เหมาะสม ต้องอำนวยความสะดวกในระดับชุมชน เช่น มีรถรับส่งผู้สูงอายุไปตลาดซึ่งเน้นว่าสำคัญ ขอให้เป็นนโยบาย สวัสดิการสมัยใหม่ต้องบริการจัดรถสำหรับผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะ มีสถานที่ให้ผู้สูงอายุนั่งรอรถได้สะดวก ระดับชุมชน หรือหมู่บ้านจัดสรร ควรจัดอาสาสมัคร คอยดูแลผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะ ชุมชนบ้านจัดสรร อาจใช้เป็น กรณีศึกษาได้ ลองพิจารณาเรื่องนี้

“ผู้สูงอายุเป็นคนมีเกียรตินะ อย่ามองผู้สูงอายุเป็นผู้อ่อนแอ รัฐต้องมอง ช่วยเหลือคนที่อ่อนแอกว่า จะทำอย่างไรให้ผู้สูงอายุพัฒนาประเทศต่อไปเพราะพวกเขามีพลัง และสมอง”

รายชื่อ 3 ชาย นักธุรกิจ อดีตผู้จัดการฝ่ายอาวุโส และผู้จัดการภาค ธนาคารแห่งหนึ่ง วันที่ 7 สิงหาคม 2559 เวลา 15.30 น. ร้าน Neighbour's Frozen Yogurt ตลาดยูพลาซ่า มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณอายุ

ตอนแรก ยอมรับว่ามีความกังวล เพราะลูกๆยังเรียนไม่จบ ต้องการเห็นอนาคตที่เขาสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มีครอบครัวที่ดี การทำงานส่วนตัว ได้ต่ออายุการทำงานออกไปอีก 6 เดือน ปัจจุบัน อายุ 63 ปีเต็ม แต่สำหรับตัวเองได้เตรียมความพร้อมมาตั้งแต่อายุ 50 ปี คิดเสมอว่า ตัวเองจะอยู่อย่างไร มีการวางแผนชีวิตว่า จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับสังคม เช่น เป็นผู้พิพากษาสมทบศาลเด็กและเยาวชน มา 11 ปี งานสมาคมศิษย์เก่า คิดเสมอว่า **“เราต้องสร้างสังคมก่อนเกษียณอายุ”** ยอมรับว่าชอบวางแผนชีวิต เพราะได้รับแรงบันดาลใจจากครูตอนเด็กๆ ที่ถามว่า โตขึ้นอยากเป็นอะไร แต่การวางแผนชีวิตเกี่ยวข้องกับงานเหมือนกัน เพราะโยกย้ายตลอดเวลา จึงต้องเตรียมพร้อม

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

มีการเตรียมตัวจัดสรรทรัพย์สิน คือ **หนึ่ง** ต้องมีเงินใช้สอย **สอง** มีกองทุน **สาม** เล่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ การเลือกคู่ครองชีวิตมีความสำคัญ ตั้งใจมีคู่ชีวิตเป็นข้าราชการ การมองอนาคตของลูกๆ มีเงินออมให้ลูกๆเดือนละ 1,000 บาท เคยมี

ประสบการณ์การดาวนั้ตึกแถว ที่ อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น โดยนำไปผูกกับธนาคารและ
ขายต่อ เป็นประสบการณ์การบริหารเงินที่สำคัญในอดีต

การเก็บออม ทุกคนทำได้ เพราะจากประสบการณ์แล้ว ทุกคนโตด้วย
ทรัพย์สิน จากนั้นก็สามารถแปรสภาพเป็นเงินทุนได้ ประสบการณ์เหล่านี้ได้นำมา
ถ่ายทอดให้กับลูกน้อง สอนให้รู้จักความพอดีในการเข้าสังคม

การทำหน้าที่กับสังคม

เราต้องทำหน้าที่เป็น “สะพานบุญ” ที่ผ่านมามีได้ติดต่อกับสังคมด้วยกำลัง
ความสามารถ ในอดีต เราแบ่งส่วนเกินให้กับสังคม อันที่จริง สังคมเป็นผู้สร้างให้เรา
เป็นคนที่ดีคนอื่นมอบความไว้วางใจมากกว่า แต่ก็ต้องวิเคราะห์สังคมที่เราต้องการ
ต้องรู้จักประมาณตน มิฉะนั้น จะรู้สึกละอายใจ

ตอนทำหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบ ได้เห็นกรณีศึกษามากมาย และนำสิ่ง
เหล่านั้นมาสอนลูก ๆ เสมอ

สวัสดิการรัฐต่อผู้สูงอายุ (ตัวเอง)

ที่ผ่านมาไม่เคยใช้สวัสดิการ ตอนเป็นเด็ก ครอบครัว (แม่) ต้องการให้รับ
ราชการ แต่มาทำงานธนาคารเพราะค่าตอบแทนสูงกว่า

หลักคิดในการทำงาน/ประกอบธุรกิจ

เคยคิดว่า ต้องการให้ลูกทำงานในองค์กรเพื่อเรียนรู้ระบบการบริหาร ตอนนี
ลูกๆกำลังทำธุรกิจของตน มีหลักคิดอย่างหนึ่งว่า “ถ้ารักงาน ชอบงาน สนุกกับงานที่
ทำ มันน่าจะเป็นสู่ทางความสำเร็จของเขา มากกว่าเป็นลูกจ้างคนอื่น การที่มีธุรกิจ
เป็นของตนเอง สามารถให้ครอบครัวอยู่ด้วยกันได้” ต้องยอมรับว่า สภาพเศรษฐกิจ
บีบบังคับให้คนต้องออกจากบ้าน หางครอบครัว คิดเสมอว่า ทำอย่างไรไม่ให้
สถานการณ์แบบนี้เกิดขึ้นกับเรา

“คนรุ่นใหม่มีความรู้ แต่ไม่สามารถนำไปเป็นเงินได้”

“การทำธุรกิจต้องมีเงินทุน ทำให้ไม่ได้เริ่มสักที”

“คนไทยต้องเปลี่ยนความคิด เงินที่ได้มาไม่ใช่ได้มาฟรีๆ คนไทยหนักไม่
เอา เบาไม่สู้ คนไทยขาดแบบอย่าง”

ต่อคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกโดดเดี่ยว ได้รับชี้แจงว่า ทำงานกับคนมาตลอด
ต้องย้ายไปหลายๆแห่ง จึงไม่ชอบวันหยุด ไม่ชอบการหยุดงาน และที่สำคัญได้สร้าง
พื้นฐานครอบครัวไว้ที่จังหวัดขอนแก่นแล้ว

การมองเป้าหมายชีวิต

มีโรคประจำตัว คือเบาหวาน เคยติดบุหรี่หนักมาก 6 ซอง/วัน เคยติดสุรา กินเหล้ามาก่อน แต่ได้ทำประกันชีวิต ประกันสุขภาพไว้ ไม่เคยคิดว่า ลูกๆจะโตขึ้นใช้แค่พวกเขาอยู่รอด (การทำงาน/ชีวิตครอบครัว) ถือว่าสำเร็จแล้ว ต้องคิดเสมอว่าจะพบกับปัญหาอะไรบ้าง ต้องเตรียมตัว มีหลักคิดอยู่ว่า **ความขยัน + ความรู้ = ผลงาน ความสำเร็จ เพราะความขยันและความรู้ เป็นสิ่งที่เราต้องเพิ่มอยู่ตลอดเวลา หากต้องการเพิ่มความสำเร็จ** ไม่กังวลเรื่องการวางแผนชีวิต เพราะทำมาตลอด ด้านการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพก็มีตามวาระและโอกาส

ข้อเสนอแนะต่อประเด็นผู้สูงอายุ

1. หากมองในเชิงองค์กร ควรมี 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ 1) เปิดใจ 2) สร้างการทำงานเป็นทีม 3) ผักผ่อนการนำเสนอที่ดีที่สุด สิ่งนี้เอาไปปรับใช้กับองค์กรที่เข้ามาดูแลงานด้านผู้สูงอายุได้
2. ทุกคนต้องมี “เป้าหมาย” การมีเป้าหมายช่วยให้เรา “เตรียมตัว” ก่อนเกษียณอายุ
3. ต้องเรียนรู้หลักการตลาด เพื่อนำมาปรับใช้กับชีวิต ได้แก่ รู้จักวัฒนธรรม ประเพณี รู้จักหลักการ/ความมีระเบียบวินัย (เช่นองค์กรทางทหาร) และต้องคิดที่จะเป็นคนใหม่ คนที่ไม่หยุดเรียนรู้อยู่เสมอ เปรียบเสมือน พระบวชใหม่

รายที่ 4 หญิง อายุ 62 ข้าราชการบำนาญ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 8 กันยายน 2559 เวลา 16.30 น.

การเตรียมพร้อมกับผู้สูงอายุ

ต้องยอมรับว่าการที่เกิดมาในครอบครัวข้าราชการ เรียกว่า “หลวงเลี้ยง” จากการมีเงินบำนาญ คือแนวทางการดำเนินชีวิตในขณะนี้ ทำให้ไม่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจ เพราะไม่คิดว่าจะบริหารเงินได้ ส่วนตัวพยายามประเมินสถานการณ์ตลอดเวลา ไม่ควรทำอะไรเกินกำลัง คิดอยู่เสมอว่า อายุ 50 ปี ต้องปลดหนี้ ระบบราชการในอดีต มีความมั่นคง มีเงินเก็บเล็กน้อยไม่มาก เป็นระบบราชการอย่างแท้จริง ต้องคิดเรื่องระบบ Nursing Home ในอนาคต ตนเองมีลูกสามคน ถือว่ากำลังเหมาะสม และการมีลูกมากจะดีสำหรับเราตอนอายุมากขึ้น

ความรู้สึกตอนนี้กับวัยสูงอายุ เริ่มคิดว่า ตัวเองแก่แล้ว แต่คิดเข้าไป รู้สึกว่า ต้องตั้งคำถามกับตัวเอง “เราจะทำเพื่ออะไร” ถือว่าตัวเองยังมีอารมณ์ไม่นิ่งนัก เพราะความเป็นผู้หญิง และมีความเป็นแม่ ทำให้ยังมีความห่วงใยสมาชิกครอบครัว ระดับหนึ่ง ซึ่งตอนนี้ถือว่ามีความอบอุ่นดี ไม่ต้องกังวลอะไรมาก เพราะการที่เป็น ข้าราชการ ทำให้ครอบครัวมีความมั่นคงพอควร ในส่วนตัว ถือว่า การมีปัญหา ครอบครัวเป็นเรื่องปกติ แต่ต้องไม่กระทบต่อความมั่นคงในภาพรวม ความมั่นคงที่ว่า นี้ อาจรวมถึงความมั่นคงทางความคิด และสมองด้วย ส่วนการทำธุรกิจหรือลงทุนสัก อย่างเพื่อความมั่นคง พิจารณาแล้วอาจไม่เหมาะกับตัวเองเท่าใดนัก

มุมมองต่อนโยบายรัฐ

ขณะนี้ต้องยอมรับว่า รัฐไม่มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เนื่องจาก สถานะของรัฐบาลเองก็ยังไม่มีความเสถียรภาพ แม้ว่าอาจจะรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในระดับ หนึ่ง แต่หากเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมชาติเขาไม่สามารถอยู่รอดได้เพราะขาดความมั่นคง เรา ก็อาจไม่รอดเช่นกัน เพื่อนร่วมชาติต้องอยู่ดีกินดีด้วย จึงรู้สึกว่ามีความมั่นคงอย่าง แท้จริง รัฐต้องปรับโครงสร้างรองรับนโยบาย 600 บาท/เดือน ที่แก้ปัญหาไม่ได้จริง ควรใช้งบประมาณสร้าง Residential area (แบบสววกคินวาส) ต้องมี medical care for elderly เพื่อรองรับนโยบายด้านนี้ในอนาคต ระบบการศึกษาควรบรรจุหลักสูตร “ผู้สูงอายุ” ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ในระดับอุดมศึกษาต้องมีผู้ที่มีความรู้ด้านการ Elderly Care โดยเฉพาะด้วย

ประเทศไทยยังไม่สายเกินไปเรื่องผู้สูงอายุ แต่ต้องนโยบายแบบต่อเนื่อง รัฐ ต้องมีระบบการสนับสนุน มิฉะนั้นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะประสบความยุ่งยากและไม่สามารถทำให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์ในประชากรกลุ่มนี้ได้ การแก้ไขปัญหา ผู้สูงอายุที่ดูแลตัวเองไม่ได้ 1) ต้องมีเงินสะสม และ 2) ต้องมีเครือข่าย การเป็น “Civil society” ช่วยสร้างเครือข่ายที่รักกัน มีความอบอุ่น

ความคาดหวัง

- มีความคาดหวังในระดับหนึ่ง ที่ผ่านมามีได้วางแผนชีวิตให้กับตัวเอง มากนัก เป็นคนไม่ต่อต้านกับการตัดสินใจในเรื่องใหญ่ๆของครอบครัว

- ต้องการให้ลูกๆดูแลตัวเอง จะอยู่ในฐานะผู้สนับสนุน ตอนนี้มองว่า อาชีพของลูกๆอาจจะไม่ secure ในอนาคต แต่พวกเขามี Network (โรงเรียนสาธิต ม.ขอนแก่น) ที่ดี

- เมื่ออายุ 69 ปี จะวางมือจากสิ่งต่างๆ
“หากมองภาพรวม คิดว่าตัวเอง (ครอบครัว) มีความมั่นคงในชีวิต 90%”

รายที่ 5 หญิง อายุ 66 ปี ทำงานธุรกิจของครอบครัว ภูมิลำเนาเดิม กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันอาศัยอยู่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความมั่นคงด้านสุขภาพ

ได้ดูแลรักษาสุขภาพอย่างดี มีการรักษาโรคความดัน ไขมันอย่างต่อเนื่อง ดูแลการกินอาหาร และออกกำลังกาย ทำให้สามารถลดการทานยาบางตัวได้ ทานอาหารพื้นเมือง ทานผักผลไม้มากขึ้น ส่งผลให้ลดอาหารเค็มและมันน้อยลง หากมีอาการไอ ก็จะดูแลตัวเองเพิ่มขึ้น มีประกันสังคมของ รพ.ศูนย์ขอนแก่น มีการออกกำลังกายบ้าง แต่ไม่หักโหม จะทำตามที่ได้เรียนมา เพื่อยืดเส้น ยกขา เพื่อบริหารร่างกาย ในหนึ่งสัปดาห์จะบริหารร่างกายประมาณ 3 วัน และทุกวันจะเดินไปที่ทำงานเอง ประมาณสิบนาทีทุกเช้า ด้านสุขภาพใจ มีความสบายใจและไม่เก็บความทุกข์ไว้ จะปล่อยให้ผ่านไป มีการร้องเพลง เพื่อให้สบายใจ และคิดว่า ความเครียดเป็นเรื่องที่ต้องจัดการ โดยใช้เพลงเป็นสิ่งคลายเครียดให้กับตนเอง ถึงแม้เวลาโกรธใครก็จะคุยด้วย และไม่มีความเจ็บแค้นใจ มักจะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้ง ไม่ชอบเห็นคนทะเลาะกัน จะไม่ทะเลาะกับใคร

ความมั่นคงด้านรายได้ ขณะนี้มีรายได้จากการทำงานของครอบครัว เพียงพอที่จะเก็บออม เนื่องจากอยู่ที่ขอนแก่นไม่ค่อยได้ใช้เงิน มักจะส่งเงินกลับไปให้กรุงเทพให้ครอบครัวได้เอาเงินไปใช้จ่าย ด้านครอบครัว มีความสัมพันธ์ที่ดีกับลูก ลูกเป็นได้ตั้งใจหวัง มีความมั่นคงในหน้าที่การทำงาน มีความรักใคร่ปรองดองกันดี เมื่อเห็นว่ามีความขัดแย้งจะเริ่มเงียบ จะไม่ด่าและใช้คำหยาบคาย และจะไม่เล่าเรื่องที่ไม่ดีไม่สบายใจในบ้านให้กับคนภายนอกฟัง จะเลือกทางที่ดีให้กับบุตรหลาน ทำให้ลูกดี ดูแลทุกคนในบ้านได้ ด้านความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน รู้สึกลดอดภัยในชีวิต เนื่องจากไม่ทะเลาะกับใคร และทรัพย์สินก็มีความปลอดภัยเพราะไม่มีทรัพย์สินให้ดูแล

รายที่ 6 ชาย อายุ 63 ปี อาจารย์เกษียณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ความมั่นคงด้านสุขภาพ ไม่เจ็บป่วย เนื่องจากดูแลรักษาสุขภาพเต็มที่ ใช้สิทธิ์การรักษาของข้าราชการ สนใจด้านอาหารเป็นอันดับหนึ่ง กินมังสวิรัตหนึ่งวันต่อสัปดาห์ ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์แต่ไม่มากเพื่อให้มีโปรตีนบ้าง เพราะถ้าจะทานถั่วคงต้องเป็นปริมาณมากแบบคนแขก ทานกล้วยน้ำว้าทุกวัน เพื่อป้องกันโรคกระเพาะอาหาร เพราะย่อยง่าย มีประโยชน์ ไม่ทานดิบ เช่น ปลาร้า ยกเว้นต้มในแกง ไม่ทานรสจัด เค็ม เผ็ด กาแฟ น้ำชา เหล้าเบียร์ บุหรี่ การออกกำลังกาย วิ่งมา 3 ปี แทบทุกวันๆ ละ 1.15 ชั่วโมง ราว 7-8 กิโลเมตร ก่อนหน้านี้เดินแอโรบิกที่ริมบึงมาสองปีกว่า ต้องการให้อายุยืน แข็งแรง สดชื่น เป็นนักกีฬามาตั้งแต่เด็ก สนใจกีฬาหลายประเภท รวมทั้งรักบี้ ฟุตบอล ชอบอยู่กับธรรมชาติ มี autonomous being สนใจความพอเพียง มีลูกคนเดียว มีภรรยาคนเดียว ด้านสุขภาพใจ ในเรื่องการเรียนที่ดำเนินการอยู่ก็มีความสุข มีความสุขมาก ต้องการแบ่งให้คนอื่นด้วย ไม่ได้ใจไม่เสียใจอะไรมาก ถ้ามีคนตำหนิ ก็ปรับตัวเอง ไม่คิดมาก แสวงหาสัจธรรม

ความมั่นคงด้านการเงิน มีบ้านอยู่ เดือนละประมาณสี่หมื่นบาท ที่มาทำงานเพื่อประโยชน์ต่อผู้อื่น ส่วนตัวก็มีเงินออม มีทรัพย์สินที่กรุงเทพ คอนโดมิเนียม ที่ดิน ที่จังหวัดสุพรรณบุรีบ้านเกิด แต่มาทำงานที่ขอนแก่นเห็นว่าขอนแก่นเป็นเมืองที่เติบโตตาม time and space เกษียณแล้วอยู่ต่อ เพราะมีภรรยาคนเดิม มีวัดที่ไปทำบุญได้บ่อยๆ แต่ก็มีความระมัดระวังเช่นกัน

ความมั่นคงด้านครอบครัว มีความรักใคร่ปรองดองกันดี มีการช่วยภารกิจของครอบครัว มองว่าไม่ควรเอาเปรียบผู้หญิง มองว่า ผู้หญิงทำงานหนักกว่าผู้ชาย รับผิดชอบตัวเอง เอาชนะไปทั้ง มีการลงทุนในลูกมาก มากที่สุดเพื่อให้ลูกได้พัฒนาไปในทิศทางที่เขาต้องการ คำแนะนำสำหรับผู้สูงอายุอื่นๆ คือการทำตัวให้เหมาะสมกับวัย สุขภาพเป็นสิ่งสำคัญ

ความมั่นคงด้านชีวิต ทรัพย์สิน ผู้สูงอายุต้องมีสติ และระมัดระวังพฤติกรรมคนอื่นและตนเอง พฤติกรรมขึ้นอยู่กับสถานะผู้สูงอายุ ควรศึกษาความรู้จากอินเทอร์เน็ต สุขภาพแต่ละคนไม่เหมือนกัน สุขที่สุดคือ สัจธรรมแห่งชีวิต สำหรับที่อยู่อาศัยขณะนี้คือขอนแก่น ตนเห็นว่าไม่ได้มีความปลอดภัยทุกแห่ง ขึ้นอยู่กับพื้นที่ ช่วงกลางคืนหากเจียบบๆ ก็กลัวเหมือนกัน ป้องกันโดยปิดบ้านมิดชิด เก็บหมายเลขโทรศัพท์เจ้าหน้าที่ตำรวจที่รู้จักไว้ใกล้ตัว ทำความคุ้นเคยกับผู้ที่สามารถขอ

ความช่วยเหลือกรณีฉุกเฉิน มีฮอตไลน์โรงพยาบาล และเห็นว่าโทรศัพท์มือถือมีประโยชน์

ด้านสังคมและการเมือง ชอบสนทนาด้านการเมือง พูดคุยกับลูกศิษย์ที่ชอบคล้ายกัน แต่ระมัดระวังการโพสต์ข้อความในเฟซบุ๊ก ไปงานสังคมบ้าง แต่หากไม่มีคนสนิทสนมก็ฝากปัจจัยแทน ส่วนงานศพ หากทราบข่าวก็จะไปร่วมแทบทุกครั้ง

รายได้ 7 ชาย อายุ 70 ปี

ปัจจุบันไม่มีรายได้และเกษียณแล้ว

ความมั่นคงด้านสุขภาพ ในช่วงที่ผ่านมา พยายามรับประทานอาหารน้อยลง และเลิกทานของมัน ของหวาน แต่ยังทานไส้กรอก อาหารย่าง และเหล้า เบียร์ตามปกติ ไม่ได้ควบคุมจริงจัง ไม่ได้ตรวจสุขภาพประจำปี เนื่องจากเป็นคนที่มีระบบขับถ่ายดี จึงสุขภาพดี แต่มีความดันโลหิตสูงซึ่งทานยาควบคุมอยู่ตลอดเวลา ปัจจุบันเป็นโรคตา รักษาอย่างต่อเนื่องที่โรงพยาบาลที่กรุงเทพ ออกกำลังกายโดยเล่นกีฬากอล์ฟ เดินออกรอบสัปดาห์ละสองครั้ง หากอยู่บ้านจะขี่จักรยานหรือเดินไปซื้อของ

ด้านความมั่นคงด้านการเงิน ไม่มีรายได้ประจำจากที่ทำงาน ต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด แต่มีรายได้จากค่าเช่าอาคารคอนโดมิเนียม ค่าเช่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ต่างจังหวัด มีการใช้จ่ายใช้สอยบ้าง เพื่อความเพลิดเพลินในชีวิต

ด้านความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน รู้สึกว่า เพื่อนบ้านเจ็บและห่างหายไป ทำให้ต้องระมัดระวังมากขึ้นตอนกลางคืน จะเลี้ยงหมาและแมวไว้เพื่อเป็นเพื่อนเฝ้าบ้าน และเปิดไฟให้สว่างตอนกลางคืน พยายามที่จะไม่เก็บของมีค่าไว้ในบ้าน แต่จะนำไปฝากธนาคารไว้ที่ต่างจังหวัดเพราะคุ้นเคยกับผู้จัดการธนาคาร พยายามไม่ใส่สายสร้อย หรือนำของมีค่าติดตัว เพราะว่าอายุมากแล้ว อาจมีความไม่ปลอดภัยและป้องกันตัวเองลำบาก

ด้านการเมืองและสิทธิในสังคม ตอนนี้เป็นยุคการปกครองที่ไม่ปกติ จึงไม่ควรพูดในสิ่งที่จะทำให้ความแตกแยก มองว่าการเมืองเป็นเรื่องส่วนตัว ไม่คิดจะพูดคุยการเมืองกับคนในครอบครัวลูกๆ ก็เป็นผู้ใหญ่แล้วมีความคิดเห็นทางการเมืองแตกต่างกัน ไม่คิดว่าตนเองถูกสิทธิแต่ต้องการรักษาบรรยากาศในครอบครัวให้ดีและน่าอยู่

ด้านครอบครัว ลูกหลานทุกคนมีหน้าที่การมั่นคง ไม่เป็นห่วง แต่ยังคงช่วยเหลือครอบครัวได้เมื่อมีการขอร้อง และดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้อย่างดี จะคอยตักเตือนให้ระมัดระวังการใช้ชีวิต ตนเองยังสามารถขับรถได้ ไม่เป็นภาระ

อภิปรายผล

สังคมวัฒนธรรมและประเพณี ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมน้อย คณะวิจัยเห็นว่าถึงแม้ค่าเฉลี่ยจะน้อยกว่าเมื่อเทียบกับระดับประเทศ แต่พิจารณาในข้อย่อยพบว่าผู้ตอบส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมตามสมควร แม้มีบางส่วนที่ไม่ได้เข้าร่วมเลย

การศึกษา ส่วนใหญ่จบประถมศึกษาที่ 4 ซึ่งคณะวิจัยเห็นว่าสำหรับผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นเรื่องปกติ ตามนโยบายการศึกษาบังคับขั้นพื้นฐานของประเทศ ไทยขณะนั้นให้อ่านออกเขียนได้

การมีงานทำและรายได้ ส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำงานและเงินออมต่อเดือนน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิษฎา จิวพัฒนกุล วรางคณา อติศรประเสริฐ ศุภินญา ญาณสมบุรณ์ (2554) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมและการใช้จ่าย พบว่าแหล่งที่มาของรายได้มาจากส่วนบุคคล และบุตรหลาน

ความมั่นคงส่วนบุคคล แม้ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในเกณฑ์ต่ำ แต่คณะผู้วิจัยเห็นว่ายังต้องการความช่วยเหลืออยู่

การสนับสนุนทางสังคม มีหลักประกันทางสังคมและมีบุคคลที่สามารถขอความช่วยเหลือได้อยู่ในเกณฑ์น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ในข้อย่อยพบว่ายังมีเงินฉาบปกิจสงเคราะห์ การประกันชีวิต การประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพและบำนาญบำนาญอยู่

ด้านครอบครัว ยังน้อยเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ในรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีความปรองดองและมีส่วนร่วมในการแบ่งเบาภารกิจประจำวันได้ และอยู่ในครอบครัวด้วยความสุข

ด้านสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความมั่นคงด้านสุขภาพระดับมาก จึงไม่เป็นปัญหานัก

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการมีงานทำและรายได้ ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินการร่วมกับโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้ผู้สูงอายุเข้าไปมีส่วนร่วม
2. ด้านสังคมและวัฒนธรรมประเพณี รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดเบี้ยเลี้ยงในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมต่างๆ เช่น คำพาหนะ หรือตั้งชมรมผู้สูงอายุอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี
3. ด้านสุขภาพอนามัย รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานงานกับโรงพยาบาลในการจัดแยกตรวจให้ผู้สูงอายุ ตั้งคลินิกผู้สูงอายุในแต่ละตำบลหรืออำเภอ ผลิตแพทย์ด้านสูงวัยเพิ่ม
5. ด้านความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน รัฐควรจัดกายอุปกรณ์ที่ให้ความสะดวกต่อผู้สูงวัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาการมีงานทำและรายได้ เกี่ยวกับงานแบบอาสาสมัครที่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุ เพื่อโอกาสในการทำงานและมีรายได้ตามศักยภาพ โดยวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มเพื่อได้ข้อมูลชัดเจนขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ หอมนาน. 2539. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การรับรู้สมรรถนะในตนเองกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ. สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กมลวรรณ จันทโรติ. 2524. ความมั่นคงในชีวิตของผู้ประกอบอาชีพอิสระแฝงลอยเสื้อผ้าสำเร็จรูปตลาดนัดจตุจักร. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. 2558. ประวัติความเป็นมา. ค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://www.dop.go.th/>.
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2549. การนิยามสังคมปลอดภัยในบริบทสังคมไทยสู่การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. รายงานวิจัย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์.

กาญจนา ปัญญาธร. 2555. **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความมั่นคงในชีวิตของผู้สูงอายุ จังหวัดอุดรธานี**. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข, ปีที่12,. (20 พฤศจิกายน 2559).

กาญจนา นาคสกุล ราชบัณฑิต สำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน. 2558

“คลังความรู้ผู้สูงอายุ.”ค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.royin.go.th/>.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2557). **สังคมโลกสังคมผู้สูงอายุ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

เขมาภรณ์ เพิ่มพรรษา. 2554. **ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองยะลา**. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

จิตติมา คุ่มสาย. 2550. **พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของผู้สูงอายุ ตำบลห้วยพลู อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม**. สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประนอม โอทกานนท์. 2537. **ความต้องการการพยาบาลของผู้สูงอายุในชมรมและสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ**. รายงานวิจัย. คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภานุ อดกลั่น. **ทฤษฎีการสูงอายุ**. ค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2559, จาก <http://223.25.197.99/bcnuold>.

รศรินทร์ เกรย์ และคณะ. 2556. **“มโนทัศน์ใหม่ของนิยามผู้สูงอายุ : มุมมองเชิงจิตวิทยาสังคม และสุขภาพและความมั่นคงในชีวิตของคนไทย.”** ค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.nesdb.go.th>.

ศรีเรือน แก้วกังวาน. **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย**. พิมพ์ครั้งที่ 6 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.

สมจิต หนูเจริญกุล บรรณาธิการ. **การพยาบาลทางอายุรศาสตร์ (เล่ม 1)**. พิมพ์ครั้งที่ 12.กรุงเทพฯ : วิ.เจ. พรินติ้ง, 2539.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. **“นิยามความหมายของการอยู่ดีมีสุขและความมั่นคงในชีวิตของคนไทย.”** ค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.nesdb.go.th>.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์จังหวัดขอนแก่น. (2558). **โครงสร้างองค์กร.** ค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.khonkaen.m-society.go.th/kk/>.

สำนักงานสถิติจังหวัดขอนแก่น. (2558). สถิติประชากร พ.ศ.2558. ค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://khonkaen.nso.go.th/index.php>.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). **ผลการสำรวจประชากรสูงอายุ พ.ศ. 2557.** ค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.nso.go.th/>.

อภิขญา จิวพัฒนกุล, วรางคณา อติศรประเสริฐ, และศุภินญา ญาณสมบูรณ์. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ.** สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย (อาคารนวัตกรรม ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Eliopoulos, C .Manual of Generontological Nursing. St. Louis: Mosby Year Book, 1995.

Erikson E: Epigenetic Theory. Norton, New York, 1968.

Sukhothai Thammathirat Open University. (2557). **“นิยาม: สังคมผู้สูงอายุ.”** ค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.stou.ac.th>.

Yorick, A, G, ed.all.The Aged Person and the Nursing Process.3 rd.ed. New York :AppletonAndlange, 1989.

Translated Thai References

Chantarachot, K. (1981). *Human Security of the Clothing Merchandises at Chatuchak*, Faculty of Social Administration, Thammasat University.

Chareonwongsak, K. (2014). *Elderly World Society, Bangkok: National Buddhist* Department Printing.

Chiewpattanakul, A., Adisornprasert, W. , & Yansomboon. S. (2011). *Factors Affecting Saving and Spending Behavior of the Elderly*, Strategic Wisdom and Research Institute, Srinakharinwirot University.

Department of Older Persons. (2015). *History and Background*. Retrieved November 25, 2016, from <http://www.dop.go.th/>.

Grey, R. et al. (2013). *The New Paradigm of the Elderly Definition: Psycho-Sociology, Health and Human Security of Thais – realization in Value and Competency and Self Care Behavior perspective of Thais*. Retrieved October 17, 2016 from <http://www.nesdb.go.th>.

Hanujaroenkun, S. (1996). Editor. The Medicine Nursing (vol.1) (12th ed.). Bangkok: VJ Printing.

Homnan, K. (1991). *The Relationship between self – realization in value and Competency and self care behavior of the Elderly people*, Master in Nursing science program in adult nursing, Graduate School, Mahidol University.

Keawkungwal, S. (1995). *The On-going Life Development Psychology* (6th ed.). Bangkok: Thammasat University Press.

Khon Kaen Provincial Social Development and Human Security office. (2015). *Organization Structure*. Retrieved October 24, 2016 from, from <http://www.khonkaen.m-society.go.th/kk/>.

Khon Kaen Provincial Statistics Bureau. (2015). *Population Statistics in 2015*. Retrieved November 20, 2016 from <http://khonkaen.nso.go.th/index.php>.

Khumsai, T. (2007). *The Accident Preventive Behaviour of the Elderly in Tambol Huayplu, Nakhonchaisri District, Nakhonpathom*, Master of Art in Community Psychology, Graduate School, Silpakorn University.

Ministry of Social Development and Human Security and Sukhothai Thammathirat (Open)University. (2006). *The Definition of Safety Society in Thai Context for Social Development and Human Security*, Ministry of Social Development and Human Security Research Report.

Naksakul, K. (2015) Royal Scholar, Office of Art and Culture of the Royal Society. *Knowledge Think Tank of the Elderly*. Retrieved October 17, 2016 from <http://www.royin.go.th/>.

National Statistics Bureau (2014). *Survey of The Elderly Citizen 2014*. Retrieved October 24, 2016 from <http://www.nso.go.th/>.

Odklun, P. *The Elderly Theory*. Retrieved October 17, 2016 from <http://223.25.197.99/bcnuold>.

Office of the National Economic and Social Development Board. (2006). *The Definition of Well- Being and Human Security of the Thais*. Retrieved October 17, 2016 from <http://www.nesdb.go.th>.

Othaganont, P. (1994). *The Needs of Nursing Care of the Elderly in Nursery House*, Research Report of Faculty of Nursing, Chulalongkorn University.

Panyathorn, K. 2012. *The Relationship between Selected Factors and Human Security of the Elderly in Udonthani*, Nursing Journal of The Ministry of Public Health, (vol. 12th). Retrieved November 20, 2016.

Phemhunsu, K. (2011). *Factors Affecting the Needs to Own Personal Residents of the Municipal Inhabitants in Yala*, Independent Study Report of Master in Administration program, Graduate School of Public Administration, Burapha University.